

+ **Podružnica ljubljanske „Glasbene Matice“** so osnovali v Celju. Načelnika ji bo profesor na samostojnih slovensko-nemških gimnazijskih razredih, gospod Josip Kožuh.

+ **Otvoritev knjižnice na Renčah na Gorškem.** Tamburaško in pevsko društvo „Svoboda“ je otvorilo v nedeljo dne 26. pret. m. knjižnico. — Ob otvoritvi so bili navzoči udje in nekateri drugi možaki. G. predsednik je imel pozdraven govor, v katerem je poudarjal zlasti važnost knjižnice. Tov. nadučitelj Pavlica je predaval: „Kako naj čitamo knjige!“ Predsednik tov. Vižintin je pa predaval o slovstvu do Prešernovih časov. — Ljudstvo želi, naj oba predavatelja nadaljujeta s predavanji. Hvaležno je jima. Z otvoritvijo knjižnice je društvo „Svoboda“ izpolnilo velik del svojega programa: izobrazbe. Želimo knjižnici najboljših uspehov.

Politiški pregled.

* **Gospod Teodor Schwarz,** deželni in deželni šolskega sveta predsednik v Ljubljani, je povzdignjen v baronski stan. Zaslugam — priznanje!

* **Za saniranje deželnih financ.** „Neue Freie Presse“ poroča, da se bo začetkom marca v finančnem ministertvu vršila že večkrat odložena anketa, ki bo preiskovala, kaj bi bilo ukreniti za uravnavo deželnih financ. Ankete se udeležijo zastopniki vseh dežel. Priprave so že dovršene. Ta anketa se je imela vršiti že v septembru, ali odložiti so jo morali zaradi ogrožanj za sklep nagodbe z Ogrsko. Finančno ministertvo predloži delegatom obsežen materijal. Posvetovanja se bodo vršila na podlagi dveh kriterijev, to je, ustanovitvi bo, koliko iznašajo potrebščine dežel in potem način pokritja. V prvi vrsti je namenjeno povišanje davka na žganje. Povišanje se uravna po potrebi, ki jo bo pokrili v dotični deželi. Pozneje, a tudi v marcu bo zopet posvetovanje zaradi povišanja davka na spirit in zaradi razdelitve kontingenta. Zakonski načrt o uravnavi deželnih financ in povišanja davka na spirit bodo brzkone istodobno predloženi poslanski zbornici in sicer v pomladnem zasedanju.

* **Učiteljski kandidat** za splošni volilni razred za deželnozbornske volitve na Gorškem je dornberški nadučitelj Ignacij Križman. — V Idriji kandidirajo tov. E. Gangl.

* **Dve novi ministri v Avstriji.** Ustanovi se baje ministertvo za promet (pošta, brzojav, javne zgradbe) in ministertvo za socialne reforme.

* **Italijanske utrdbe ob avstrijski meji.** Poročevalec o proračunu italijanskega vojnega ministertva, poslanec Pais, je izjavil na-proti časnikarjem, da hoče predlagati povišanje vojnega italijanskega proračuna za 40 milijonov lir. Za utrdbe ob vzhodni (avstrijski) meji obstoječi načrt. Utrdbe bodo stale 600 milijonov lir. Podrobnosti so še tajne. Pais pravi, da je zgradila Avstrija zadnji čas ob italijanski meji močne utrdbe.

* **Nova politična stranka** se je osnovala v Nemčiji. V Lipskem je bil v ta namen shod, katerega se je udeležilo približno 200 oseb. Pisatelj dr. Ernst Hentaller je predaval o cerkvi in političnih strankah ter je predlagal, naj se ustanovi „Nemška kulturna stranka“. Za glavne zahteve nove politične organizacije je naštel: Ustanovitev ljudske akademije z absolutno svobodo poka; reformo kraljevstva (odstranitev „milosti božje“, ki se je preživela); popolno svobodo vesti tudi za državne uradnike in častnike; osvoboditev šole in učiteljev od vsakega verskega pritiska; olajšanje izstopa iz cerkve in odstranitev vsakršne stanovske nadprave. Govorniki drugih strank so izrekli dvom nad uspehom nove stranke.

* **Poljski jezik v Šleziji.** „Nowa Reforma“ poroča iz Tezina, da sta se kolegija občinskih predstavnikov Tešinskega in Bialskega okraja izrekli za poljsko uradovanje. V prvem je bil ta sklep storjen soglasno, v zadnjem je bilo le pet protivnih glasov.

* **Cerkvena borba v Makedoniji.** Odnosaji med bolgarskim eksarhatom in grškim patrijarhatom se čimdalje bolj poostrejujejo. Kakor poročajo iz Carigrada, je nedavno na seji patrijarhatstva neki član predložil, da se bolgarski eksarhat na vsak način odstrani iz Carigrada in da se vsi bolgarski duhovniki v Makedoniji obrijejo. Ta cerkvena borba je nastopila baje zaradi prevelike napetosti med grško in bolgarsko narodnostjo v Makedoniji.

* **Učiteljica — kandidatinja za češki deželni zbor.** „Hlas Naroda“ poroča, da so stranke desnice sklenile kandidirati v volilnem okraju Kutnagora ljudsko učiteljo gđ. Zelinkovo.

* **Kaznovan modernist.** „Bayrischer Kurier“ poroča iz Rima, da je profesorju Erhardt v Strassburgu odvzel naslov prelata zaradi njegove kritike zadnje enciklike. — Profesor Erhardt je priobčil izjavo, v kateri obžaluje svoj nastop za moderniste ter izjavlja, da hoče pod vsakršnimi pogoji ostati veren sin katoliške cerkve. Tako se je spokoril!

* **Portugalski kralj in prestolonaslednik — umorjena.** V soboto po 5. uri popoldne se je vrnil kralj Karl I. portugalski s svojo družino iz vile Viciosa v glavno mesto Lisabon. Vozili so se v odprtem vozu kralj, kraljica Amalija, prestolonaslednik Ludovik

Filip in princ Manuel. Na trgovskem trgu so streljali trije možje s karabinci, ki so jih imeli pod plaščem skrite, na kralja in družino. Kralja so zadel tri kroglice, ena v tilnik, ena v pleča in ena v vrat. Prebila mu je vratno žilo in je bil kralj Karl takoj mrtev. Prince je še nekaj časa živel, pa je umrl v mornariškem arzenalu, kamor so ranjenca spravili. Princ Manuel je ranjen na čeljustih in roki, vendar ne resno. Kraljici se ni ničesar zgodilo. — Vest o kraljevi smrti se je bliskoma raznesla po mestu: vse trgovine so takoj zaprli, rotovž in državno banko straži vojaštvo. Ta čin je za sedaj dokončal razpor, ki je vladal med vlado in ljudstvom. Razmere na Portugalskem so namreč žalostne, gospodarsko stanje malodane obupno. Kralj Karl I. je vladal od leta 1889; pod njegovo vlado je imela država ne le na zunaj glede naselbin nesrečo, temveč je doživela tudi doma velik državni denarni polem — Naslednji kraljev je princ Manuel, za katerega bo vladala najbrž kraljica Amalija.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi: Tov. Fran Lužnar iz Primskovega pri Kranju, za tri leta 72 K; tov. Engelbert Gangl iz Idrije, za mesec februar 10 K; tov. Janko Likar za mesec februar 2 K; učiteljsvo mesesčanske šole v Krškem, za mesec februar 5 K; tov. Julij Slapšak iz Vodice, za mesec februar 2 K; tov. Troštova iz Vodice, za februar 2 K; Angela tov. L. Kovarčič od Sv. Trojice v Slovenskih goricah, 3 K; Jakobina, nadučiteljeva hčerka iz Ljubljane, za mesec februar 2 K. Skupaj 98 K; zadnjič izkazanih 118 K; doslej darovanih 216 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Gospa Viki Borštnikova, nadučiteljeva vdova v Ljubljani, 10 K; gđ. Minka Kadivčeva, trgovka v Ljubljani, 2 K; vesela družba v Idriji 5 K 43 h, ki jih je nabral tov. Rajko Novak; tov. Egidij Schiffrer iz Mirne 1 K in 1 „groš“ za poklon tov. Anice Cihove pri Sv. Duhu na Stari gori. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Josip Reich iz Dola pri Ljubljani; Clarici, Ekel in Gebauer iz Rudolfskega; Ivan Šemrl iz Lesca; šola v Vel. Podlogu pri Krškem (4 K); A. Pirc, Pavla Čop in Ida Papler iz Borovnice, Joško Bergant iz Turjaka; Hrabroslav Skulj, Alojzija Trošt in Gabrijela Čerov iz Tržišča pri Mokronogu; Fran Silvester iz Črnega vrha nad Idrijo; Fran Ovetko iz Vučje vasi pri Križevcih; Adolf Peršič iz Voglarjev pri Gorici; Fran Waišel iz Hrušice v Istri; Rajko Justin in Marija Justin iz Trebelnega; Nikolaj Stanonik, Ema Petsehe in Josip Jeglič iz Sece; Jenko, Mazgon in Schiffrer iz Mirne na Dolenjskem; učiteljsvo v Novi Štifi (4 K); Matko Žgajner iz Resnika; Janez Wohinz iz Kresnice; Janko Muren iz Drašče na Dolenjskem; Rudolf Završnik iz Predvorja pri Kranju; Ludovik Žerjav iz Brezovice v Istri; Anton Možina iz B-rja pri Ribenberku; Jakob Žebre, Ferdo Wigele, Ivana Perušek, A. Šemó, Marija Kozamerin, Justina Kozamerin in Huko Paternost, vsi iz Starega trga pri Ložu; Alojzij K. Sežun iz Mavčič pri Kranju s pripomojo:

Kdor je količkaj „Benadikt“,
kroni dve daj za konvikt,
da bo stavba prepotrebna,
našega imena vredna!
Iz teh zrn bo pogosta —
stanu spominška palača!

„Slovenčeva“ pištola. „Slovenec“ je strašno bogaboječ in nedolžen list. Ko so umorili portugalskega kralja, je delo morilec zvrčal takorekoč na naš list. To zvrčanje je seveda smešno in zlobno obenem. Po poročilu „Slovenca“ samega (štev. 28) je pripravil umor anarhist Ferreira in po poročilu istega lista je dobil morilec — bivši sergent 5. pešpolka — l. 1899, po protekciji nekega plemiča mesto podučitelja na neki lizbonski indu-trijski šoli. Toliko samo mimogrede, da vidimo, kako baje „Slovenec“ samega sebe po umazanih zobeh. Za tako natočevanje je res treba veliko mero zlobe in poln mehur smradu iz pekla. Zloba je „Slovenčevcem“ tisti element, kjer se počutijo srčne, in smrad iz pekla se širi na kilometre daleč. — Toda „Slovenec“ ne kroti strasti z blagoslovljenim kadilom, in kakor anarhistom in tiranom so tudi njemu tuje besede Kristusove: „Ljubite se med seboj!“ — „Slovenec“ ima nekeje v redakciji spravljeno pištolo, ki jo prav pogostoma spravi na dan in jo nastavlja na prsi poštenim in dostojnim ljudem. Zadojči smo povedali, da je zopet počilo to smrtonosno oržje, in tedaj ni padel nihče drugi nego — rektor graške univerze! „Slovenčevi“ strelci so hujši od Viljema Tela in od morilec portugalskega kralja: merijo v Ljubljani, a v Gradcu pače žrtve, že zaradi samega smradu. A ni bilo dosti ene žrtve. V staro pištolo že sipljejo novega smodnik: „Tudi

liberalni učitelji naj si to zapomnijo, ker bodo ta nauk kmalu rabili!“ Za rektorjem graške univerze pridemo na vrsto — mi. Ali bo potem konec mesarskemu klanju? Ne! Krvoloku ni nikoli dovolj: „In tudi drugim našim kulturnim zavodom, n. pr. gledišču, ta opomin ne bo škodil...“ Zakaj? Kaj ima vendar z banditi opraviti kultura? „Slovenec“ govori in pravi: „Čas setve je tu!“ Če bi bil že čas žetve, ampak „Slovenec“ žanje ob setvi! Obeta se nam tor-j doba grozovitosti in umorov na debelo. Kranjcem se že jasne vremena; temu je porok „Slovenčeva“ pištola! A tako zarjavelo orožje ima to napako, da se časih tudi razleti v roki onega, ki se z njim igra. Koliko je že na ta način ponesrečilo smrkvih pobolnikov ali neveselih pihalničarjev! Naj torej prečistijo gospodje blagohotno pazijo vsaj na lastne — hlače!

„Nova Doba“ pravi: „Naj le še enkrat (namreč „Učit. Tov.“) prebere naš članek in našel bo, da nismo pisali, da se je učiteljsvo s svojim lastnim delovanjem odtujilo ljudstvu.“ — Upamo, da „Učiteljski Tovariš“ lojalno popravi to svojo pomoto.“ — Popravljamo!

Skrajna breztaktnost. Poročajoč o umoru portugalskega kralja, piše „Slovenec“ doslovno: „Tudi „Učiteljski Tovariš“, ki je vabil na shod svobodomislelcev v Prago naše liberalne učitelje, si lahko čestita k svojemu tovarišu po duhu in srcu in naj pošteno poroča, da je bil morilec liberalen učitelj, ki je v dejanju izvajal načela Misi Svobode!“ — Res je, med morilci portugalskega kralja je bil tudi lisabonski učitelj, bivši častnik Emanuel Ubiska. S tem pa ni rečeno, da mi soglašamo z umori. Ne! Mi smo že s človeškega stališča proti vsakemu takemu krvavemu dejanju, pa naj se že zgodi nad kraljem ali pa nad nedolžnim dekletom ali nad nezakonskim otrokom v kateremkoli farovžu. Mi smo proti vsakemu — fizičnemu ali moralnemu — umoru, in samo skrajna breztaktnost je, ako hoče sedaj „Slovenec“ — morilec poštenja in časti — izrabljati tragedijo v Lisaboni v škodo našega lista in učiteljsva Bog ve, kateri oskrunjeni celibat je zatajil krvavo srajco in hoče s portugalskimi razmerami ubiti našo čast, da dvigne sebe iz blata nemoralnosti? To je vse, kar imamo odgovoriti na to najnovejšo „Slovenčovo“ lopovstvo. Če pa ostane „Slovenec“ tako nesramen, ga lahko povedemo v hišo, kjer se mori — obljuba devišta! Kako navdušeno himno zapoje potem?

Krog naročnikov našega glasila U. T. se vedno širi. Zanimanje za našo organizacijo prodira vedno globlje, in to nas veseli. Le tako naprej, tovariši! Vsak pridobivaj novih naročnikov, da bo „Tovariš“ tem lažje in odločneje zstopal koristi celokupnega učiteljsva. V združenju je moč!

O negovanju zob je predaval pri II. roditeljskem večeru na l. mestni šoli v Ljubljani zobozdravnik, gospod dr. E. Bretl. Zanimivo in poučno predavanje bo objavljeno v „D. mačem ognjišču“. Pri tretjem in zadnjem letošnjem roditeljskem večeru, ki bo zadnje dni t. m. ali pa prve dni marca, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak „o domači kazni“. Starši se vedno bolj zanimajo za roditeljske večere, učiteljsvo pa pridobiva navzile spletarij in hujkanju nasprotikov vedno več zaupanja in spoštovanja. S stikom šole z domom si bomo prisvojili mladino in starše, ki bodo — da govorim s pedagoškim pisateljem Dragotin Pribilom — ponosno kazali na učiteljsvo: „Glejte, to je naša šola, to je naš učitelj.“

Slava cesarju Francu Jožetu I. bo naslov prekrasemu slavospevu, ki ga je uglasbil tovariš Emil Adamič iz Kamnika za šolsko mladino in ga izda v proslavo slavnega 60-letnega vladarskega jubileja našega cesarja „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“. Tudi ob 40 in 50 letnici slavnega vladanja cesarja Franca Jožeta I. je izdalo napredno slovensko učiteljsvo več primernih knjig patrijotiske vsebine ter zbujalet potem v sreči mladine čut domoljuba in ljubezni do vladarja in vladarske hiše. Sploh vsa literatura te vrste, kar jo imamo Slovenci, je delo naprednega ljudskega in srednješolskega učiteljsva, ki tudi ne začne ali konča nobenega zborovanja, da bi se ne spomnilo našega modrega vladarja, ki nam je ustvaril novi šolski zakon — ta biser avstrijskega zakonodajstva. A navzile vsem tem dejstvom in dokazom nas pa slikajo naši zlobni in samoprašni klerikalni kolovodje po svojih listih za državni nevarne ljudi, in glej, pravijo celo, da smo mi vzrok smrti portugalskega kralja. Fej takim ljudem!

Osebnosti v Kranjskem. Provi-zorni učitelj v Ljutomeru Rudolf Dostal je imenovan za definitivnega učitelja v Senožečah in dodeljen v službovanje na ljubljansko glu-honemuico na lastno prošnjo. D-finitivna učitelja v Škocijanu Matilda Blagajne-Goriškova je premeščena na lastno prošnjo v Vače pri Litiji. Učitelj Janko Leban v Bukovici je zaradi boleznj dobil dopust in ga nadomešča izprašana učiteljska kandidatinja Ivana Meserčeva. Istotako je zaradi boleznj dobila dopust Rozina Coriary na Jesenicah in

pride na njeno mesto izprašana učiteljska kandidatinja Josipina Arhova. V začasni pokoj je stopila na lastno prošnjo zaradi boleznj definitivna učiteljica v Zagorju Marija Škerjancova. Imenovani so za učitelje, oziroma učiteljice: Anton Vode za Zagradec, Franc Štular za Petrovo vas, Ljudovik Koželj in Josipina Vercetova za Žužemberk, Julijana Kocijančičeva za Studenec, Pavla Lampetova za Hruševje, Antonija Vižinova za Sv. Trojico pri Žilcah, Marija Veseličeva za Budanjo, Zofija Skofljančeva za Pozemelj, Ignacij Hude in Josipina Kozamernikova za Mirno peč, Amalija Kečeljova za St. Jurij pri Kranju, Karolina Gamsova za Srednjo vas v Bohinju, Vlastimila Peršlova za Rateče pri Zidanem mostu, Josipina Javornikova za Bohinjsko Bistrico, Ivan Strukelj, Josip Odlasek in Antonija Virkova vsi trije za Dobropolje, Marija Fajdiga za Šmartno pod Šmarno goro, Lea Levčeva za nemško deklško šolo v Ljubljani, Ana Grudnikova za Trebnje.

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še niso plačali l-tnine za l. 1907. po 10 h od ude: slovensko kočevsko, krško, logaško in postojnsko okrajno učiteljsko društvo. Gg. predsedniki teh društev prosimo, da potrebno ukrenejo, da se stvar spravi v red.

Kdor ima na razpolago 9. številko „Domačega ognjišča“, jo blagovoli poslati tov. J. Dimniku v Ljubljano.

Mariborski okrajni šolski svet je izgubil — dr. Possecka. Na podlagi § 25 dež. šolske postave iz leta 1869. je moral iz okrajnega šolskega sveta. V zvezi z Bankalarjem je ta mož zlasti pri nastavljanju učiteljsva storil Slovincem mnogo bridkih krivice.

Odlikovanje. Gosp. Franc Strnad, bivši nadučitelj črniški, bivajoč sedaj v poklju v Gorici, že odlikovan s častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje, je dobil v priznanje zaslug za šolstvo naslov ravnatelja.

Razpisano je na Primorskem mesto potovalnega kmetijskega učitelja s slovenskim učenim jezikom za politični okraj goriški. Sedež v Gorici.

Umrli je v nedeljo v Hrastniku tamošnji provizorični učitelj Anton Verdaj, in sicer se je sam ustrelil.

Osebnost v Gorškem. V Gorah na Čerklijskem je imenovana za učiteljico absolvirana učit. kandidatinja J. Havličeva iz Gorice.

Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu. Iz laškega okraja nam pišejo: Nadučiteljsko mesto na Zidanem mostu je zopet razpisano. Zidani most je ob južni železnici ter je kot železniško križišče jako živahen kraj in se nabaja danes v II. plačilnem razredu. — Opozarjamo slovensko učiteljsvo, da se številno udeleži natečaja za to mesto. Nemčurji bi radi spravili na to važno postojanko kakšnega svojih. Če bo dosti slovenskih prosilcev, potem ne bodo mogli v Gradcu tako izlepa vrniti moža, ki bi bil le orodje našim polovičarjem. Mi hočemo pedagoga, a ne politika. Mi zahtevamo značajnega moža, a ne vetrnjaka. Zato pa, slovenski učitelji, pozor!

Listnica uredništva.

Na Gorenjsko (R. in B.): Porabimo prihod-njič — V listro: Pride prihodnje na vrsto. — Listek smo zaradi obilice drugega gradiva danes izpustili.

Listnica upravnštva.

Prva, tretja in četrta številka „Učit. Tov.“ je pošla. Prosim one, ki so sprejeli katero teh števil, pa niso naročniki, naj jo vrnejo, da morem novim naročnikom postreči, ki se vedno oglašajo.

Na dopisnice in pisma bom odgovarjal le, če dotičnik zapiše črko in številko vpisa, ki sta na vsakem ovitku naznačeni.

Prva dva dneva v mesecu ste upravnika prav razveselili. Mislil sem že, da se nasvet zadnje listnice uresniči. Ali prihodnja dva dneva sem padel iz nebes. Naročniki! Stvar je resna! Ne odlašajte, sicer bom moral, dasi nerad, netočno povedati nekaj drugega. Tovariški pozdrav! Upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko. 46 1-1

V krškem okraju se razpisujeta s tem učiteljski službi na petrazrednici v Mokronogu in na trirazrednici v Škocijanu v začasno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 18. februarja 1908.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem,
3. februarja 1908.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani razpisuje s tem službo učitelja, oziroma nadučitelja na svoji, sedaj enorazredni ljudski šoli na Muti, koja namerava razširiti v mešano dvorazrednico. S to službo so združeni prejemki, katere imajo na Štajerskem učitelji-voditelji na dvorazrednih ljudskih šolah I. razreda; poleg tega prosto stanovanje, eventualno stanarina v znesku 300 K. Prednost imajo tisti prosilci, ki so večji delovanja na šolskem vrstu. Službo je nastopil o „Veliki moči“, ko se prične novo šolsko leto. — Tozadnje prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili naj se pošljejo do 16. februarja 1908 na družbino pisarno v Ljubljani.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani,
dne 31. januarja 1908.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“